

HE 108/2001 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllisyyslain 21 §:n, palkkaturvalain 9 §:n, merimiesten palkkaturvalain 8 §:n ja työehtosopimuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työllisyyslakia, palkkaturvalakia, merimiesten palkkaturvalakia ja työehtosopimuslakia siten, että laeissa säädetyt markkamäärät muutettaisiin euroiksi ja senteiksi. Muutokset tehtäisiin käyttämällä vahvistettua muuntokerointia. Nykyiset markat pyöristettäisiin pääosin euroasetuksen mukaisia pyöristyssääntöksiä noudattaen lähimpään senttiin. Samalla markkaa tarkoittavat kielelliset ilmaisut

korvattaisiin joko sanalla euro, sentti tai rahamäärä.

Esitys on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa muun muassa etuuksia ja maksuja koskevassa lainsäädännössä olevat markkamäärät muutetaan euroiksi ja senteiksi, kun euro vuoden 2002 alusta lukien tulee käteisvaluutaksi ja Suomen markka poistetaan käytöstä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Euroon siirtyminen

Suomi on siirtymässä asteittain Euroopan talous- ja rahaliiton yhteiseen valuuttajärjestelmään. Euro otettiin Suomessa käyttöön tilivaluuttana 1 päivänä tammikuuta 1999 samalla kun pysyvä muuntokurssi 5,94573 vahvistettiin. Rahamäärien pyöristäminen ja muut teknisluonteiset asiat on määritelty euron käyttöönottoa koskevilla neuvoston asetuksilla (EY) n:o 1103/97 ja (EY) n:o 974/98.

Julkinen hallinto siirtyy asiakkaiden osalta euron käyttöön kolmen vuoden siirtymäajan jälkeen 1 päivänä tammikuuta 2002. Sitä ennen erilaiset lakisäätteiset etuudet maksetaan, enimmäismäärät määritellään ja erilaiset vahingonkorvaukset ja hyvityssakot määrätään markkoina. Käteisenä rahana euro ei ole käytössä ennen kuin 1 päivänä tammikuuta 2002.

1.2. Lakien markkamäärät

Työelämää koskevassa lainsäädännössä on useita säännöksiä, joissa on maininta markkamäärästä tai ainakin sana markka. Tällaisia säännöksiä on:

1) sosiaalietuja koskevissa laeissa työmarkkinatuesta (1542/1993) ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta (793/1990)

2) työllisyyslain (275/1987) kunnalle annettavasta työllistämistuesta

3) palkkaturvalaissa (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalaissa (1108/2000) palkkaturvan enimmäismäärästä työntekijää kohden

4) työehtosopimuslaissa (436/1946) hyvityssakkojen enimmäismäärästä.

Työehtosopimuslain hyvityssakkojen markkamäärät tarkistetaan erikseen asetuksella kolmivuotiskausittain rahan arvon muutosta vastaavasti. Viimeksi hyvityssakkojen enimmäismäärät on tarkistettu 1 päivästä

tammikuuta 2000 lukien. Työehtosopimuslaissa tarkoitettujen hyvityssakkojen enimmäismäärien tarkistamisesta annetussa asetuksessa (1246/1999) on otettu jo huomioon euron käyttöönotto ja säädetty enimmäismäärät myös euroina.

Osa markkamääristä ilmaistaan täysinä markkoina tai 10, 100, 1 000 tai jopa 10 000 markan tarkkuuksilla. Yleensä lainsäädännössä eniten nollia sisältävissä tasaluvuissa on kyse tulo- tai omaisuusrajoista tai luonteeltaan hallinnollisista markkarajoista. Tasasummilla on pyritty muun muassa lainsäädännön selkeyteen sekä asioiden muistamisen ja informaation helpottamiseen.

2. Ehdotetut muutokset

Oikeudelliselta kannalta lainmuutokset eivät ole välttämättömiä euron tullessa käteisenä rahana käyttöön 1 päivänä tammikuuta 2002. Rahan muuntamisessa ja siinä yhteydessä tehtävissä pyöristyksissä noudatettavat EU:n säädökset on vahvistettu ja niitä voidaan soveltaa sellaisinaan.

Oikeusturvan, lainsäädännön ymmärrettävyyden, informatiivisuuden ja asiakaspalvelun kannalta säädöksissä ei kuitenkaan tulisi esiintyä markkamääriä sen jälkeen, kun eurot ja sentit ovat korvanneet markat ja pennit. Lainsäädännön näkökulmasta ja kansalaisten kannalta yleensäkin muodostuisi ennen pitkää ongelmaksi, jos rahamääräiset etuudet tai velvoitteet ilmaistaisiin epätodellisina eli rahassa, jolla ei saa eikä voi ostaa mitään. Näin samalla pitkitettäisiin tarpeettomasti sitä aikaa, jolloin rahamäärän hahmottaminen todelliseksi, käytössä olevaksi maksuvälineeksi edellyttäisi muuntokertoimen käyttöä.

Hyvä ratkaisu ei olisi sekään, että markkamääriä muutettaisiin euroiksi sitä mukaa, kun yksittäisiä pykäläiä muutetaan muista, sisällöllisistä syistä. Tällainen etenemistapa olisi varsin hidas ja siirtymäaikana lainsäädännössä esiintyisi rinnakkain markkoja ja euroja.

Jossakin vaiheessa päädyttäisiin joka tapauksessa siihen, että kaikki markkamäärät olisi muutettava lainsäädännössä euroiksi.

Hallituksen lähtökohtana on, että pääosin lainsäädännössä olevat markkamäärät muutetaan euroiksi heti vuoden 2002 alusta lukien. Muunnos euroiksi ja senteiksi tehtäisiin vahvistetulla muutokertoimella sekä käyttämällä edellä mainitun niin sanotun euroasetuksen (EY) n:o 1103/97 mukaista pyöristyssääntöä.

Hallitus on lähtenyt siitä, että maksettavat etuudet määriteltäisiin yleensä sentin tarkkuudelle. Sentin tarkkuus ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa ole tarkoituksenmukainen ratkaisu. Jo lainsäädännön toimeenpanon uskottavuuden kannalta olisi kyseenalaista esimerkiksi arvioida enimmäismääriä tai tuomittavia hyvityssakkoja sentin tarkkuudella.

Lähtökohtana euron käyttöönoton aiheuttamien muutosten toimeenpanossa tulisi noudattaa yhtenäisiä periaatteita. Keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu, että kustannukset eivät saa nousta. Toisaalta etuuksien taso ei saisi yksilötasollakaan laskea eikä varsinkaan etuuden maksatus lakata.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksessä rahamäärien muutokset on pyritty tekemään kustannusneutraalisti. Ylimääräisiä kustannuksia aiheutuu lähinnä palkkaturvan ATK-järjestelmän muuttamisesta, eikä nekaan ole olennaisia palkkaturvakustannusten kokonaisuutena nähden.

Esityksellä ei ole muita olennaisia kustannusvaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Valtiovarainministeriön EMU-projekti hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 1997 Suomen kansallisen siirtymäsuunnitelman euron käyttöön ottamiseksi. Työministeriössä tämän pohjalta selvitettiin muun muassa lainsäädännön muutostarpeet (EMU:n kolmanteen vaiheeseen siirtymistä kartoittaneen työryhmän raportti, 31.5.1999). Myös sosiaali- ja terveysministeriössä laadittiin suunnitelma ja ministeriö asetti siirtymäkauden ajaksi 1 päivänä maaliskuuta 1999 Euron käyttöönotto-projektin, jonka säädöstyöryhmän työskentelyyn työministeriö osallistui.

Tarkoituksenmukaisuussyistä työministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön välillä sovittiin, että sosiaaliturvaa koskevat säädösmuutokset sisällytetään samaan esitykseen. Siten työmarkkinatuesta ja työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annettuja lakeja ehdotetaan muutettaviksi euron käyttöönoton edellyttämällä tavalla sosiaali- ja terveysministeriön toimesta 11 päivänä toukokuuta 2001 esitellyssä hallituksen esityksessä 74/2001 vp.

Pyöritykset on esityksessä tehty euroasetuksessa säädetyllä tavalla.

Työllisyyslakia, palkkaturvalaki, merimiesten palkkaturvalakia ja työehtosopimuslakia koskeva esitys on valmisteltu virkatyönä työministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työllisyyslaki

21 §. *Työllistämistuki kunnalle.* Pykälässä oleva markkamääräinen työllistämistuki on muutettu kerrointa käyttäen euromääräiseksi. Tuki on pyöristetty kahteen desimaaliin.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002

mutta jo ennen lain voimaantuloa voidaan tehdä päätöksiä ja ilmoituksia euromääräisinä sekä ryhtyä täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Palkkaturvalaki

9 §. *Palkkaturvan enimmäismäärä.* Pykälässä oleva palkkaturvan markkamääräinen enimmäismäärä on muutokerrointa hyväk-

sikäyttäen muutettu euromääräiseksi. Pyöritys on tapahtunut täysiin euroihin.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

1.3. Merimiesten palkkaturvalaki

8 §. *Palkkaturvana maksettavan vahingonkorvauksen tai hyvityksen ja odotusajan palkan enimmäismäärä eräissä tapauksissa.* Pykälässä oleva palkkaturvan markkamääräinen enimmäismäärä on muuntokerrointa hyväksikäyttäen muutettu euromääräiseksi. Pyöritys on tapahtunut täysiin euroihin.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

1.4. Työehtosopimuslaki

7 ja 9 §. Pykälissä on muutettu markka-

määrät euromääräisiksi ja sana markkaa euroksi.

13 a §. Pykälässä on markkamäärä –sanat muutettu rahamäärä –sanoiksi.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Hyvityssakkopäätöksiä voitaisiin antaa euromääräisinä jo ennen lain voimaantuloa sekä ryhtyä mahdollisiin täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki**työllisyyslain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/1987) 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1355/1997, seuraavasti:

21 §

Työllistämistuki kunnalle

misestä normaalia työllistämistukea korkeampi tuki.

Jos työvoimatoimisto osoittaa kunnan työllistettäväksi 19 §:n nojalla työttömän henkilön, kunnalla on oikeus saada työllisyysmäärärahoista työllistämisestä aiheutuviin kustannuksiin työllistämistukea 19,85 euroa niiltä päiviltä, joilta kunta on velvollinen maksamaan palkkaa, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa (*normaali työllistämistuki*). Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että kunnalle maksetaan työttömän työllistä-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Päätös ja ilmoitus tämän lain mukaisesta tuen määrästä voidaan antaa euromääräisenä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**palkkaturvalain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä marraskuuta 1998 annetun palkkaturvalain (866/1998) 9 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 438/2000, seuraavasti:

9 §

Palkkaturvan enimmäismäärä

kijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 15 200 euroa.

Palkkaturvan enimmäismäärä yhtä työnte-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2002.

3.

Laki**merimiesten palkkaturvalain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

8 §

Palkkaturvana maksettavan vahingonkorvauksen tai hyvityksen ja odotusajan palkan enimmäismäärä eräissä tapauksissa

mäismäärä yhtä työntekijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 15 200 euroa.

Tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun vahingonkorvauksen tai hyvityksen enim-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2002.

4.

Laki**työehtosopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 7 päivänä kesäkuuta 1946 annetun työehtosopimuslain (436/1946) 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 1 momentti laissa 424/1986 sekä 9 §:n 1 momentti ja 13 a § laissa 660/1984, seuraavasti:

7 §

Työehtosopimukseen sidottu työnantaja ja työntekijä, joka tietensä rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa työehtosopimuksen määräyksiä, voidaan tuomita siitä maksamaan hyvityssakkoa työnantaja enintään 23 500 euron ja työntekijä enintään 230 euron hyvityssakko.

roa suurempi.

13 a §

Edellä 7 ja 9 §:ssä mainitut rahamäärät tulee valtioneuvoston asetuksella tarkistaa kolmivuotiskausittain rahan arvon muutosta vastaavasti.

9 §

Työehtosopimukseen osallisen tai muutoin sidotun yhdistyksen ja työnantajan, joka ei täytä sopimuksesta johtuvia, 8 §:ssä mainittuja velvollisuuksiaan on, jollei työehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahingonkorvauksen asemesta maksettava hyvityssakko. Tämä hyvityssakko ei saa olla 23 500:aa eu-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Päätös tämän lain mukaisesta hyvityssakon määrästä voidaan antaa euromääräisenä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä elokuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Työministeri *Tarja Filatov*

1.

Laki**työllisyyslain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä maaliskuuta 1987 annetun työllisyyslain (275/1987) 21 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1355/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Työllistämistuki kunnalle

Jos työvoimatoimisto osoittaa kunnan työllistettäväksi 19 §:n nojalla työttömän henkilön, kunnalla on oikeus saada työllisyysmäärärahoista työllistamisestä aiheutuviin kustannuksiin työllistämistukea 118 markkaa niiltä päiviltä, joilta kunta on velvollinen maksamaan palkkaa, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa (*normaali työllistämistuki*). Asetuksella voidaan säätää, että kunnalle maksetaan työttömän työllistamisestä normaalia työllistämistukea korkeampi tuki.

Ehdotus

21 §

Työllistämistuki kunnalle

Jos työvoimatoimisto osoittaa kunnan työllistettäväksi 19 §:n nojalla työttömän henkilön, kunnalla on oikeus saada työllisyysmäärärahoista työllistamisestä aiheutuviin kustannuksiin työllistämistukea 19,85 euroa niiltä päiviltä, joilta kunta on velvollinen maksamaan palkkaa, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa (*normaali työllistämistuki*). Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että kunnalle maksetaan työttömän työllistamisestä normaalia työllistämistukea korkeampi tuki.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Päätös ja ilmoitus tämän lain mukaisesta tuen määrästä voidaan antaa euromääräisenä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**palkkaturvalain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä marraskuuta 1998 annetun palkkaturvalain (866/1998) 9 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 438/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Palkkaturvan enimmäismäärä

Palkkaturvan enimmäismäärä yhtä työntekijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 90 000 markkaa.

Ehdotus

9 §

Palkkaturvan enimmäismäärä

Palkkaturvan enimmäismäärä yhtä työntekijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 15 200 euroa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

3.

Laki**merimiesten palkkaturvain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä joulukuuta 2000 annetun merimiesten palkkaturvain (1108/2000)
8 §:n 1 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Palkkaturvana maksettavan vahingonkorvauksen tai hyvityksen ja odotusajan palkan enimmäismäärä eräissä tapauksissa

Tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun vahingonkorvauksen tai hyvityksen enimmäismäärä yhtä työntekijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 90 000 markkaa.

Ehdotus

8 §

Palkkaturvana maksettavan vahingonkorvauksen tai hyvityksen ja odotusajan palkan enimmäismäärä eräissä tapauksissa

Tämän lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun vahingonkorvauksen tai hyvityksen enimmäismäärä yhtä työntekijää kohden samalle työnantajalle tehdyn työn perusteella on 15 200 euroa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

4.

Laki**työehtosopimuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 7 päivänä kesäkuuta 1946 annetun työehtosopimuslain (436/1946) 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 1 momentti laissa 424/1986 sekä 9 §:n 1 momentti ja 13 a § laissa 660/1984, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Työehtosopimukseen sidottu työnantaja ja työntekijä, joka tietensä rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa työehtosopimuksen määräyksiä, voidaan tuomita siitä maksamaan, työnantaja enintään yhdeksänkymmentuhannen markan ja työntekijä enintään yhdeksänsadan markan hyvityssakko.

9 §

Työehtosopimukseen osallisen tai muutoin sidotun yhdistyksen ja työnantajan, joka ei täytä sopimuksesta johtuvia, 8 §:ssä mainittuja velvollisuuksiaan, on, jollei työehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahingonkorvauksen asemesta maksettava hyvityssakko. Tämä hyvityssakko ei saa olla yhdeksääkymmentätuhatta markkaa suurempi.

13 a §

Edellä 7 ja 9 §:ssä mainitut markkamäärät tulee asetuksella tarkistaa kolmivuotiskausittain rahan arvon muutosta vastaavasti.

Ehdotus

7 §

Työehtosopimukseen sidottu työnantaja ja työntekijä, joka tietensä rikkoo tai jonka olisi perustellusti pitänyt tietää rikkovansa työehtosopimuksen määräyksiä, voidaan tuomita siitä maksamaan hyvityssakkoa työnantaja enintään *23 500 euron* ja työntekijä enintään *230 euron* hyvityssakko.

9 §

Työehtosopimukseen osallisen tai muutoin sidotun yhdistyksen ja työnantajan, joka ei täytä sopimuksesta johtuvia, 8 §:ssä mainittuja velvollisuuksiaan on, jollei työehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahingonkorvauksen asemesta maksettava hyvityssakko. Tämä hyvityssakko ei saa olla *23 500:aa euroa* suurempi.

13 a §

Edellä 7 ja 9 §:ssä mainitut *rahamäärät* tulee *valtioneuvoston* asetuksella tarkistaa kolmivuotiskausittain rahan arvon muutosta vastaavasti.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Päätös tämän lain mukaisesta hyvityssakon määrästä voidaan antaa euromääräisenä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
